

درس سوم

- أسلوب شرط
- ارکان اسلوب شرط:
- ✓ ادوات شرط
- ✓ فعل شرط
- ✓ جواب شرط
- تأثیر ادوات شرط بر ترجمه فعل شرط و جواب شرط
- اسم ها و حروف مشابه با ادوات شرط و راه تشخیص آنها از یکدیگر.

دانشگاه گیلان
@majid646 کارون فارس استان گیلان

أسلوب شرط

سبکی از جمله می باشد که در آن انجام یک کار بستگی به انجام کار دیگر دارد. مثلاً در جمله (اگر درس بخوانی قبول می شوی) قبول شدن بستگی به درس خواندن دارد.

• ارکان اسلوب شرط در زبان عربی:

- ✓ ادوات شرط: مَنْ «هرکس» - ما «هرچه» - إِنْ «اگر» - إِذَا «اگر - هرگاه». کلماتی هستند که اسلوب شرط با یکی از آنها شروع می شود.
  - ✓ فعل شرط: فعلی که بلافاصله بعد از یکی از ادوات شرط بیاید.
  - ✓ جواب شرط: فعل یا جمله اسمیه ای که در ادامه اسلوب شرط بیاید و معنای جمله شرطیه را کامل کند.
- نکته: فعل شرط به صورت مضارع یا ماضی می آید ولی جواب شرط به شکل های مضارع یا ماضی یا امر یا نهی یا مستقبل یا جمله ی اسمیه می آید.
- نکته: در صورتی که جواب شرط به صورت جمله اسمیه یا فعل امر و نهی و مستقبل بیاید حتما بر سر آن حرف (ف) می آید.

• تأثیر ادوات شرط بر ترجمه فعل شرط و جواب شرط

- فعل شرط به مضارع التزامی و جواب شرط به مضارع اخباری ترجمه می شوند.
- نکته: اگر فعل شرط و جواب شرط ماضی باشند ترجمه آنها به مضارع زیباتر است هرچند اگر به ماضی هم ترجمه شوند اشکال ندارد.
- جواب شرط اگر به صورت جمله اسمیه یا فعل امر و نهی و مستقبل بیاید به همان شکلی که آمده ترجمه می شود. به مثال ها در جدول زیر توجه فرمایید:

جمله شرطیه و ترجمه	ادوات شرط	فعل شرط	جواب شرط
مَنْ يُحَاوِلْ كَثِيرًا يَصِلْ إِلَى هَدَفِهِ. هرکس بسیار تلاش کند، به هدفش می رسد	مَنْ	يُحَاوِلْ	يَصِلْ
إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَيَّ النِّجَاحُ. اگر صبر کنی (کردی)، موفقیت به دست می آوری (آوردی)	إِنْ	صَبَرْتَ	حَصَلَتْ
وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ. و هرکس بر خدا توکل کند پس او برایش کافی است.	مَنْ	يَتَوَكَّلْ	هُوَ حَسْبُهُ

- اسم ها و حروف مشابه با ادوات شرط و راه تشخیص آنها از یکدیگر.
  - در زبان عربی انواع «مَنْ - ما» داریم که ویژگی های آنها به شرح زیر آمده است:
    - مَنْ و ما شرطی:
- (۱) اول جمله قرار می گیرند.
- (۲) بعد از آنها دو فعل می آید (گاهی به جای فعل دوم جمله اسمیه می آید که همراه با «ف» می باشد).

نکته: اگر (مَنْ - ما) وسط جمله، یا همراه حرف جر، یا با اسم یا همراه یک فعل باشند، هرگز شرط نخواهند بود.

■ مَنْ و ما پرسشی (استفهامیه)

برای سؤال از یک شخص یا یک چیز می آید. در صورتی که برای سوال از شخص باشد به معنای «چه کسی؟» و در صورتی که برای سؤال از یک چیز باشد به معنای «چه چیزی؟» خواهد بود.

نکته: «مَنْ حرف جر» را با «مَنْ پرسشی یا استفهامی» اشتباه نگیرید.

نکته: مَنْ استفهامی به شکل های زیر در جمله ها می آید:

الف) مَنْ + فعل: مَنْ يَذْهَبُ؟ چه کسی می رود؟

ب) مَنْ + ضمیر: مَنْ هُوَ؟ او کیست؟

ج) مَنْ + اسم: مَنْ المَعْلَمُ؟ معلم کیست.

■ مَنْ و ما موصولی

(۱) کاربردشان وصل کننده دو جمله به هم می باشد.

(۲) مَنْ موصولی به معنی (کسی که) و ما موصولی به معنی (چیزی که - آنچه) است. مثال:

أَحَبُّ مَنْ يَدْرُسُ كَسَى كَه دَرَسِ مِی خَوَانَد رَا دُوسْت دَارَم.

تَعَلَّمْ مَا لَا تَعَلَّمْ: آنچه را نمی دانی یاد بگیر

● فرمول بسیار مهم:

● «من، ما» + «هو - هی»:

۱) اگر میان شان فاصله باشد موصول هستند. مثال: مَنْ يَذْهَبُ هُوَ عَالِمٌ: کسی که می رود دانا است. در این مثال میان (مَنْ) و (هو) فعل (يَذْهَبُ) فاصله انداخته است.

۲) اگر میان شان فاصله نباشد دو حالت داریم:

الف) اول جمله باشند استفهام هستند: مَنْ هُوَ عَالِمٌ: دانا کیست؟

ب) وسط جمله باشند موصول هستند: رَأَيْتُ مَا هُوَ مَفِيدٌ: چیزی را که مفید است دیدم.

■ «ما» نافیہ

حرف (ما) برای منفی کردن فعل ماضی به کار می رود. دقت کنید آن را با (ما) شرط و موصول و استفهام اشتباه نگیرید. مثال:

مَا خَرَجْتُ مِنَ الْمَدْرَسَةِ: از مدرسه خارج نشدم. // مَا وَصَلَ الْقِطَارَ: قطار نرسید.

■ «ما» تعجبیہ

در زبان عربی یک ترکیب خاص وجود دارد که برای بیان تعجب و شگفتی از یک چیزی به کار می رود. این ترکیب بر وزن «ما أَفْعَلٌ» ساخته می شود. مثال:

ما أَجْمَلُ الرَّبِيعِ: بهار چه زیباست.

ما أَكْثَرَ آيَاتِ اللَّهِ فِي الطَّبِيعَةِ: نشانه های خدا در طبیعت چقدر زیاد است.

● قطع کننده های رابطه فعل شرط و جواب شرط:

دقت کنید رابطه ی فعل شرط و جواب شرط نباید قطع شود. اگر رابطه قطع شود دیگر ساختار شرط نداریم مگر اینکه یک فعل دیگر یا یک جمله اسمیه دیگر به عنوان جواب شرط بیاید.

این قطع کننده ها عبارتند از:

۱) حروف «و - ثُمَّ - حَتَّى - لَكِنْ - أَنْ - بَلْ - لَ»:

مثال: (مَنْ يُحَاوِلُ وَيَنْجِحُ). در این مثال (و) رابطه فعل شرط و جواب شرط را قطع کرده پس شرط نیست؛ بلکه (مَنْ) استفهام است و ترجمه جمله این چنین است. (چه کسی تلاش می کند و موفق می شود). ولی اگر فعل دیگر به عنوان جواب شرط در ادامه بیاید حتما اسلوب شرط خواهد بود .

مثال: (مَنْ يُحَاوِلُ وَيَعْمَلُ يَصِلُ إِلَى هَدَفِهِ) هرکس تلاش بکند و عمل نماید به هدفش می رسد.

۲) قید های «عندما - حینما - لَمَّا - بعدما - دُونَ»

مثال: مَنْ يَدْرُسُ عِنْدَمَا أَدْرُسُ. در این مثال (عندما) رابطه فعل شرط و جواب شرط را قطع کرده پس شرط نیست. (چه کسی درس می خواند هنگامی که من درس می خوانم)

اما اگر در ادامه فعل دیگری به عنوان جواب شرط بیاید جمله به عنوان اسلوب شرط محسوب می شود.

مثال: مَنْ يَدْرُسُ عِنْدَمَا أَدْرُسُ يُفَرِّحُنِي: هرکس درس بخواند هنگامی که من درس می خوانم مرا خوشحال می کند